

лізатору соціально-економічного його розвиток може стати перспективним напрямком подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Громова Н.М. Основы экономического прогнозирования [учеб. пособие] / Н.М. Громова, Н.И. Громова. — М. : Издательство Академия Естествознания, 2006. — 457 с.
2. Елисеєва И. И. Эконометрика : учеб. пособие / И. И. Елисеєва, С. В. Курышева, Д. М. Гордиенко и др. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 400с.
3. Кудінова І. П. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні / І. П. Кудінова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2011. – Вип. 163., Ч. 1. – С. 51–57.
4. Магнус Я. Р. Эконометрика. Начальный курс / Я. Р. Магнус, П. К. Катыхев, А. А. Пересецкий. — М.: Дело, 1997. — 246 с.
5. Офіційний сайт Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua/ukrainian>.
6. Рутинський М.Й. Сільський туризм: навч.підруч./ М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. –К.: Знання, 2007. -271с.
7. Таха, Хемди А.. Введение в исследование операций [Текст] :пер с англ. / Х. А. Таха. - 7-е изд. - М. : Вильямс, 2005. - 901 с.
8. Ханк Д.Э. Бизнес-прогнозирование, 7-е издание: [Пер. с англ.] / Д.Э. Ханк, Д.У. Уичерн, А.Дж. Райте. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2003. – 656 с.

Рецензент- д.е.н., професор Малік М.Й.

УДК 631.1:330.011

РОЗВИТОК ТВАРИННИЦТВА ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОЇ ІНІЦІАТИВИ «РІДНЕ СЕЛО»

Замикула В.В., к.держ.упр.

Полтавська державна аграрна академія

Підкреслено значення тваринництва у забезпеченні місцевого розвитку. Систематизовано основні проблеми ведення тваринництва в господарствах Полтавської області. Обґрунтовано ключові фактори впливу на розвиток тваринництва в регіоні. На підставі проведення аналізу динаміки розвитку тваринництва галузі сформовано пропозиції щодо підвищення їх економічної ефективності.

Сформульовано першочергові завдання щодо управління галуззю тваринництва в регіоні з урахуванням необхідності позитивних зрушень в соціальній сфері сільських населених пунктів. Зокрема йдеться про забезпечення зайнятості сільського населення, підвищення заробітної плати, підтримку підприємницької діяльності.

An importance of stockbreeding to support the self-administration is accented. Main problems of keeping livestock in farms of Poltava region are systematized. Key factors influencing the development of livestock in the region are substantiated. Generated proposals for improving the efficiency of the livestock industry which based on the analysis of dynamics of its development.

Formulated the task of managing the livestock industry given for improvements in rural areas. In addition to the article deals with the employment of the rural population, wage increases, support entrepreneurship.

Постановка проблеми. Загальний ринок сільськогосподарської продукції складається із двох великих товарних секторів або субринків: субринку продукції рослинництва та субринку продукції тваринництва, кон'юнктура

яких в останні роки відрізняється. При відносно стабільному внутрішньому попиті на продукцію рослинництва спостерігається збільшення її пропозиції, в окремі роки досить суттєве, що обумовлює значне коливання цін. Так, у 2013 р. збільшення внутрішньорегіональної пропозиції продукції рослинництва за рахунок власного виробництва на 18,2 % супроводжувалося зниженням середньоринкових цін на окремі її види, а саме: ціна на соняшник зменшилася по відношенню до попереднього року на 31 %, кукурудзи – на 44 %, сою – на 7 %.

У той же час ціни на продукцію тваринництва, особливо м'ясо і молоко стабільно зростали унаслідок неспівпадання динаміки зміни попиту та пропозиції щодо вказаних товарних груп.

З точки зору цінової ситуації, що складається на рику тваринницької продукції та існування незадоволеної потреби на основні її види (за виключенням яєць і м'яса птиці) галузь має досить високий потенціал до розвитку. Крім задоволення приватноекономічних інтересів, розвиток тваринництва матиме позитивний вплив на загальну соціально-економічну ситуацію в сільській місцевості, сприяючи підвищенню зайнятості населення, зростанню його доходів та розв'язанню проблеми сезонності виробництва в сільському господарстві.

Проте високотехнологічність виробництва тваринницької продукції, яка сприяє формуванню значного обсягу доданої вартості, та потреба у великих обсягах капіталовкладень на будівництво промислових об'єктів створюють для багатьох підприємств високі бар'єри входження на ринок. Розв'язання цієї проблеми вимагає залучення держави до розроблення програм розвитку галузі і обґрунтування чітких завдань, послідовність і незворотність виконання яких дозволять максимально реалізувати економічний потенціал тваринництва та сприятимуть поліпшенню соціально-економічної ситуації в сільській місцевості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку галузі тваринництва останніми роками приділяється все більше уваги як з боку учених-аграрників, так і з боку керівників органів державної влади та підрозділів галузевого управління. В публікаціях небезпідставно вказується на необхідність інноваційного розвитку тваринництва [1; 2], оскільки до останнього часу підприємства галузі переживали техніко-технологічний занепад; обґрунтовуються переваги великотоварного виробництва тваринницької продукції [3], а також досліджуються фактори впливу на ефективність господарської діяльності сільськогосподарських і переробних підприємств [4; 5]. Наукові розробки щодо розвитку галузі тваринництва в сучасних умовах надають вагому методичну допомогу керівникам і власникам аграрних підприємств, але разом із цим мають бути більш чітко окреслені і задачі органів державної влади, управлінські функції яких торкаються економічних стосунків, що складаються між суб'єктами з боку пропозиції, виробниками та споживачами продукції, виробниками та суспільством у цілому. При обґрунтуванні таких задач повинні бути враховані також соціальні аспекти сільського розвитку, важливість яких обумовила необхідність розроблення та реалізації стратегічної ініціативи міністра аграрної політики та продовольства України «Рідне село».

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування завдань щодо розвитку тваринництва, які стоять перед органами державної влади і які мають узгоджуватися із пріоритетами соціальної політики в сільській місцевості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Статистичні дані щодо соціально-економічної характеристики багатьох регіонів України свідчать про зростання безробіття у сільській місцевості, однією з причин якого є зміна структури виробництва сільськогосподарської продукції на користь рослинництва.

Зокрема в сільській місцевості Полтавської області у 2013 р. проживало 566 тис. осіб (38% від загальної чисельності населення), з яких близько 200 тис. осіб не мали постійного місця роботи. Нарощування потенціалу тваринництва в області, особливо в галузі свинарства, яка має справу з виробництвом, що порівняно швидше окуповується, не лише дозволить покращити економічні показники розвитку регіонального агропромислового комплексу (АПК), а й сприятиме залученню незайнятих робочих рук у виробництво.

В Полтавській області в останні роки тваринництво зберігає позитивну динаміку розвитку (табл. 1), для підтримки якої розроблено ряд спеціальних заходів.

Слід зауважити, що в області вдалося зберегти об'єкти племінної справи та науково-дослідної діяльності.

Таблиця 1

Динаміка основних показників розвитку тваринництва в Полтавській області, 2011-2013 рр.

Показники	Роки			2013 р. до 2011 р., %
	2011	2012	2013	
Поголів'я ВРХ у господарствах усіх категорій, тис. гол.	267,5	268,6	274,3	102,5
Поголів'я свиней, тис. гол.	286,5	403,5	432,1	150,9
Поголів'я птиці, млн. гол.	4,6	5,5	5,1	110,9
Валовий надій молока, тис. т	722	778	785,8	108,9
Виробництво м'яса, тис. т	70,1	83,5	105,2	150,0
Надій молока на 1 корову, кг	4605	5431	5600	121,6

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України

Насамперед йдеться про науковий і селекційно-племінний потенціал свинарства, представлений Інститутом свинарства та агропромислового виробництва НААН України, 4 племінними заводами та 16 племінними репродукторами з розведення свиней порід: велика біла, миргородська, ландрас, червоно-білопояса, велика чорна, полтавська м'ясна (табл. 2).

Незважаючи на те, що у 2012 р. рентабельність виробництва свинини в середньому по господарствах Полтавської області вже складала 23,3 %, галузь має досить великі невикористані потенційні можливості, серед яких: технічне переоснащення, вдосконалення технології годівлі та утримання тварин, поліпшення породного складу поголів'я, розширення можливостей власної переробки продукції тощо. В останні два роки спостерігається суттєвий притік інвестицій у розвиток свинарства, у 2013 р. в області реалізувалося вісім проектів загальною вартістю 545 млн грн і потужністю 145 тис. гол. відгодівельного поголів'я.

**Сільськогосподарські підприємства Полтавської області,
які займаються свинарством**

Райони	Племінні заводи	Племінні репродуктори	Господарства з поголів'ям понад 1000 гол. свиней
В.-Багачанський	ПАФ «Україна»	ТОВ «Білагро»	ПП «Комунар», ПА «Агроінвест»
Гадяцький		ТОВ «Маяк», ПАТ «Гадяцьке бурякогосподарство» СПОП «Нива»	ТОВ «АФ «Бузиківська»
Глобинський		ТОВ СГП «Надія», ВАТ «Племсервіс», ТОВ «НВП «Глобинський свинокомплекс»	
Гребінківський			ФГ «Нова – 2»
Диканський			ТОВ «Максі-2010»
Зіньківський			ТОВ «Воскобійники»
Карлівський			ТОВ «Агропромислова компанія «Докучаєвські чорноземи»
Кобеляцький			ТОВ «Белгранкорм Полтавщина»
Козельщинський		СФГ «Криниця»	СГ ТОВ «Хліб і люди»
Котелевський		ТОВ «АФ»Маяк»	СВК «Батьківщина» ПСП «Промінь»
Кременчуцький			СК «Іскра»
Лубенський			ФГ «Вітас і К»
Миргородський	ДП ДГ ім. Декабристів	Філія ДКЗ №62 ДП «Конярство України» ТОВ «Смак Миргородщини»	ТОВ «Національний колорит»
Оржицький	СТОВ «АФ «Оржицька»	СТОВ «АФ «Куйбишево»	СФГ «Плехів-Агро»
Пирятинський		ПАТ «Каплинцівська»	
Полтавський	ДП ДГ «Степне»	ПАТ «Полтавплемсервіс», ДП «Експериментальна база «Надія»	СТОВ ім. Калашника
Семенівський			НВП «Глобинський свинокомплекс» Цех №2
Хорольський		ДП ДГ «9 січня»	СВК «Андріївський» СВК «Перемога»
Шишацький			ТОВ «Воскобійники»

Джерело: систематизовано автором

Особливого значення щодо розвитку галузі керівництво області надає таким проектам як будівництво свинокомплексу на 60 тис. гол. вартістю 360 млн грн у ТОВ «Белгранкорм-Полтавщина» та будівництво свинокомплексу на 1260 гол. продуктивних свиноматок із замкнутим циклом виробниц-

тва (30 тис. гол. продуктивних свиней) вартістю 142,7 млн грн У ФГ «ХАКА. Свинокомплекс. Полтава». Усі інші проекти стосуються реконструкції вже діючих свинокомплексів і свиноферм.

З точки зору впливу на сільський розвиток слід зазначити, що введення в дію нових об'єктів тваринництва дозволить не просто забезпечити населення новими робочими місцями з постійним характером роботи, а надасть можливості працювати в інших техніко-технологічних умовах, які потребують відповідної кваліфікації працівників, а також позитивно вплине на рівень заробітної плати. Крім того, великі промислові і сільськогосподарські підприємства області інвестують значні кошти в соціальні проекти, зокрема в 2013 р. у загальній сумі інвестицій, яка була спрямована на розвиток сільських населених пунктів, частка підприємств складала біля 60 %.

Слід звернути увагу, що донедавна будівництво тваринницьких комплексів із застарілими технологіями створювали помітні економічні загрози для місцевих жителів (забруднення води, ґрунту, повітря тощо), що об'єктивно викликало невдоволення населення. Введення в дію сучасних тваринницьких об'єктів передбачає створення систем утилізації відходів життєдіяльності тварин, які не лише унеможливають нанесення серйозної шкоди довкіллю, але й дозволяють отримати додатковий економічний ефект за рахунок переробки відходів на біопаливо, добрива тощо.

Більш детальний і глибокий аналіз розвитку галузі тваринництва в Полтавській області дозволяє звернути увагу на строкатість виробничих показників за районами. Так, якщо у Чорнухівському районі середньорічний надій молока на корову складає 6590 кг, то в Лохвицькому – 4076 кг; середньодобовий приріст ВРХ по області коливається від 385 г до 656 г; середньодобовий приріст свиней – від 152 г до 759 г.

Тож одним із завдань управління розвитком тваринництва, яке стоїть перед керівництвом області, є вирівнювання виробничих і економічних показників ведення галузі по сільськогосподарських підприємствах. У цьому контексті пріоритетними напрямками роботи мають стати селекційно-племінна діяльність і кормо виробництво. Область має високий генетичний потенціал племінної худоби. За результатами атестації 2013 р. 83 підприємства області претендували на отримання статусу суб'єктів племінної справи у тваринництві, у тому числі 35 – у молочному скотарстві.

Але слід визнати, що стан селекційно-племінної роботи в області все ще залишається незадовільним. На семінарі з питань вдосконалення селекційно-племінної роботи в молочному скотарстві, який проводився 24 грудня 2013 р. на базі Полтавської державної аграрної академії була винесена пропозиція щодо розробки стратегії розвитку селекційно-племінної роботи в Полтавській області, яка має сприяти розв'язанню ключових проблем діяльності племінних господарств.

Висновки. Великий обсяг емпіричних досліджень дозволяє зробити висновок, що подальший розвиток аграрного сектора економіки може бути забезпечений лише на основі інвестиційної, науково-консультаційної та техніко-технологічної підтримки тваринництва.

Тваринництво, у порівнянні з рослинництвом, дозволяє отримати більший обсяг доданої вартості, перерозподіл якої, у свою чергу, сприятиме поліпшенню виконання соціальних програм. Розвиток галузі тваринництва має пріоритетне значення в реалізації стратегічної ініціативи «Рідне село», оскільки при цьому зменшується сезонність використання наявності робочої сили сільськогосподарських підприємств, зростає зайнятість у сільській місцевості, збільшується обсяг доходів місцевих жителів, а отже структура загальних доходів сільських жителів стає більш гармонійною: частка соціальних трансфертів скорочується, а частка заробітної плати зростає. Важливо також відмітити, що розвиток тваринництва на сучасній техніко-технологічній основі позитивно впливає на якість робочої сили, оскільки висуває до неї вищі кваліфікаційні та освітні вимоги, а це, у свою чергу, створює нову якість людського капіталу в сільських населених пунктах.

Список використаних джерел:

1. Капась О.М. Актуальні проблеми розвитку молокопродуктового підкомплексу України / О.М. Капась // Економіка АПК. – 2013. – № 9. – с. 92-98.
2. Харіна О.О. Стан виробництва й переробки молока та молочних продуктів в сучасних умовах / О.О. Харіна // Економіка АПК. – 2013. - №9. – с. 119-123.
3. Шиян Н.І. Концентрація виробництва молока в системі чинників підвищення його ефективності / Н.І. Шиян // Економіка АПК. – 2013. – с. 38-44.
4. Рибаченко О.М. Ефективність використання кормів у тваринництві / О.М. Рибаченко // Економіка АПК. – 2013. - №12. – с.25-31.
5. Рябокони В.П. Формування та використання виробничого потенціалу м'ясопереробних підприємств / В.П. Рябокони, Ю.П. Шаповалова // Економіка АПК. – 2013. №6. с. 21-28.

Рецензент – д.держ.упр., професор Лозинська Т. М.

УДК 631.164.23

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Калюжна Ю.П., к.е.н., ст. викладач
Полтавська державна аграрна академія***

У статті викладено сутність інвестицій та інвестиційної діяльності для розвитку сільськогосподарських підприємств. Проведений аналіз ряду літературних джерел щодо основних елементів інвестиційної діяльності, - інвестиційна привабливість, активізація інвестиційної діяльності, реалізація інвестиційної стратегії, що мають на меті підвищення ефективності інвестиційної діяльності як в окремих регіонах та сільськогосподарських підприємствах, так і в економіці країни загалом. Зазначено основні джерела фінансування інвестицій. Розглянуто елементи визначення інвестиційної привабливості країни, регіону та підприємств аграрного сектору. Проаналізовано основні проекти та проведений аналіз активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств області.

The article describes the nature of investment and investment for the development of agricultural enterprises. The analysis of a number of references on the main elements of investment – investment attractiveness, Investment Promotion, implementation of investment strategies that aim to improve the efficiency of investment in individual regions and farms, and the economy in general outlines the sources of investment financing. The elements of the definition of investment attractiveness of the country, the region and the enterprises of the agricultural sector. The basic designs and the analysis of investment activity of agricultural enterprises of the region.